

Inserati se sprejemajo in velja trislopná vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijahovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kako je z novo obrtniško postavo?

Z Dunaja, 12. februarja.

Po štirinajstinevnem razgovorjanji in hudem nasprotovanji liberalcev je obrtniški odsek včeraj rešil dva paragrafa nove obrtniške postave. Pa dasiravno sta le dva paragrafa, moramo vendar le reči: Hvala Bogu, da sta dognana! Ta dva paragrafa sta namreč za novi obrtniški red silne važnosti, ker delata konec obrtniške svobode, ter od rokodelcev zahtevata dokaz zmožnosti, ako hočejo na svoje roke pričeti kako rokodelstvo.

Poročevalec graf Belcredi je med zadnjimi počitnicami državega zbora izdelal svoj načrt, ter ga precej po pričetku novega zborovanja izročil udom obrtniškega odseka. Ker je pa po dveletni skušnji sodil, da obrtniška postava ne bode rešena letos in morda tudi drugo leto ne, ako se cela vzame v pretres, izdelal je najprej tista dva oddelke, po katerih obrtniki najbolj hreperé, namreč o splošnih in posebnih določbah pa o obligatoričnih zahtevah, ter ju kot „novelo“ k dosedanji postavi predložil odseku. Ako ta dva oddelka obveljata, pridejo ob veljavo paragrafi 1 do 71 in 106 do 130 dosedanje obrtniške postave, in ostali bi od nje le še paragrafi 72 do 105 in 131 do 152, ki bi jih pa odsek precej po dovršenih prvih predlogih vzel v pretres in jih nadomestil z novimi boljimi in potrebnjšimi določbami.

Obraznava o predloženem načrtu v obrtniškem odseku je pokazala, da je graf Belcredi prav imel. Komaj se je odsek sošel k

prvi seji, odprli so liberalci svojo usta na vse grlo ter so ugovarjali in spodbijali nove nasvete, kar se je dalo, da bi reč vsaj zavlekli, ker so videli, da je ne bodo mogli podret. Od tod je prišlo, da se je odsek 14 dni vkrvarjal samo z dvema paragrafoma!

In kaj so ugovarjali? Vsi zaporedoma, kolikor jih je v odseku, ponavljali so eno in isto reč, in sicer ne enkrat ampak desetkrat. Trdili so, da je nemogoče od rokodelcev tirjati dokaz, da so se res tudi izučili rokodelstva, ki ga hočejo pričeti. Tarnali so, da zdaj noben obrtnik, ako mu pojde slabo, ne bode mogel pričeti drugega prvega podobnega obrtništva. Tožili so, da bodo tudi fabrikantje sitnosti imeli, ker ni v postavi natančno določeno, ali morajo tudi oni dokazati tako zmožnost ali ne. Zlasti pa so se sklicevali na vlado, da ona v svojem načrtu tudi zagovarja načelo obrtniške svobode, in vprašali so jo več ko desetkrat, naj pové, kako sodi o nasvetih grafa Belcredija. Vlada se je sicer že precej v začetku izrazila, da stoji sicer na podlagi svojega predloga, da pa nima nič zoper to, ako odsek nekatere reči spremeni, o katerih sodi, da bi se utegnlo z njimi pomagati težnjam in in opravičenim pritožbam obrtniškega stanu, vendar pa to ni zadostovalo liberalcem, in vsaki izmed njih je zopet in zopet ponavljal vprašanje, kaj vlada k temu poreče? Naposled je minister Pino še enkrat liberalni gospodi razložil, da se dokaz zmožnosti vladi ne zdi nemogoč, kakor nji, in da nima nič zoper to, ako se ta dokaz v postavi zahteva

od rokodelcev, ne pa tudi od fabrikantov, ter kupčijskemu ministerstvu v zvezi z ministerstvom notranjih zadev po zaslišanji prizadetih zadrug in obrtniških kamor prepušča pravica določiti rokodelstva, pri katerih se ima zahtevati dokaz zmožnosti, in v dvomih razsojevati, je li kako obrtništvo fabrika ali ne?

Liberalci so v svojih ugovorih jako zaničljivo sodili tudi o obrtnikih in njih peticijah ali prošnjah do državnega zbora. Poslanca Erlich in Matscheko sta trdila, da take peticije nimajo nobene veljave, da so naročene od drugih strani, da obrtniki ne vedo, kaj zahtevajo tirjaje dokaz zmožnosti itd. Tukajšnja „Morgenpost“, ki poleg „Vaterlanda“ edina prinaša obširna poročila glede obravnav obrtniškega odseka, imela je vsled tega več odprtih pisem in poslanci dunajskih obrtnikov, ki se silno žudijo, kako da morejo dunajski volilci od svojih poslancev kaj takega trpeti in jim ne dajo potepenega pisma? Da liberalnim poslancem ni drugega mar, kakor delovanje obrtniškega odseka le zavirati, pokazalo se je pri vsih obravnavah dovolj jasno in poslanec Rus, ki hodi te obravnave poslušat, si je unidan, ko se je poročevalcu naročilo, naj paragraf 1. in 2. vnovč stilizira ali zapiše, samega veselja roki mercial rekši: Zopet je pridobljenega nekoliko časa!

Da bi šle obravnave vendar le naprej, večini ni ostalo drugega, kakor si med seboj dati besedo, kolikor mogoče malo govoriti in se o vsih pomislih, ki jih kdo ima, med seboj že naprej porazumeti. To se je zgodilo

Ali je Evropa Rusija?

(Iz ruske „Zarje“.)

Mi bomo morda še videli, koliko bo po tej poti, kakšni obliki je mogoče vsiliteljstvo, če bo Rusija skušala po posinovljenji postati Evropa, s kakim uspehom se bo privil k divjaku evropejski cepič. Kakšna korist bi pa Rusija imela od tega posinovljenja, ko bi bilo mogoče? V takem slučaju bi postali vsi evropejski interesi tudi ruski, mi bi morali priznati evropejske želje in prizadevanja za svoje. Mi bi zamogli biti v nezoglasiji z Nemčijo, Italijo, Francijo, Anglijo v posameznih slučajih, ali morali biti vedno soglasni z Evropo, se odreči vsemu, kar bi nasprotovalo evropejskim interesom, če bi tudi nam ugodno in primerno našemu poklicu. Nositi kulturo na vzhod, to je ona rola, katero bi nam izročila Evropa, in katero tako želé naši zapadnjaki. Na vzhod, odpravljate se na vzhod! Pa poglejmo, kakšen je ta vzhod? Mi smo mislili začeti v Turčiji. Kaj boljšega, tam žive naši bratje krvi in duha v mukah in zatiranji, mi jim podamo svojo roko in pomoč, kakor nam velevala dolžnost. Kam pa? tukaj ni vaše delo, je zaupila Evropa. To ni vaš vzhod, saj se je že tako bolj nego je nam ljubo, razširilo slovanstvo.

Tu sem sili blagorodni nemški „Drang nach Osten“ po nemškeji reki Donavi. Nemci znajo najbolje postopati s Slovan, tudi tukaj najboljše evropejzujemo. Evropa je spoštovaje princip narodnosti odtrgala Italijo iz rok Nemcev, in Avstrijo izrinila iz nemške zveze, zato pa zdaj avstrijskim Nemcem v tolažbo pripušča evropejkovati (germanizirati) po balkanskem polotoku. Potem se je začelo naše delo na Kavkazu — to je vsaj izhod. Evropa se je jezila nad nami, da smo napali tako blage plemena, viteze in branitelje svobode, ali takrat je hvalo Bogu nismo poslušali. — Ravno tako nam v Perziji ni dovoljeno sejati seme civilizacije. Nemci bi že dovolili, ker njih Drang nach Osten tako daleč ne sega, ali roka roko umiva, toraj iz spoštovanja do Angležev tega ne store. Indijo so si že Angleži prisvojili in jo po svoje civilizirajo, nič jih tu ne zadržuje, zakaj bi ne šli dalje? — Ali hočete, da poneseemo civilizacijo v Kitaj? V Kitaj nikakor ne, če kantonskega čaja potrebujete ga mi pripeljemo. Civilizacija kakor vsak nauk se ne daje zastonj, dobiva se nagrada. Kitajska je bogata dežela, lahko plača, bomo mi tam sami sejali civilizacijo, in dobivali nagrade. Vspehi, kako Anglija tu širi civilizacijo se uže vidijo, indiški opijum tu uže v slavo kurijo,

tu tedaj nas (po mnenji Angležev in Evrope) ni treba. Gospoda, kje tedaj tisti vzhod, kjer je nam širiti civilizacijo. Srednja Azija je naš kraj, mi tam ne moremo lahko blizo in se slabo izplača. To je ona slavna naša zgodovinska misija, o katerej nam govori Evropa in za njo naši Evropejci. To je velika rola, — katero nam priporočajo — in je soglasna z evropejskimi interesi, vse drugo pridržje za se. Tisuč let se ustanovljati, ustaviti državo nad 80 milijonov duš (iz katerih jih je nad 60 milijonov enega plemena, kakoršne razun Kitajskega ne pozna svet), da bi nosili evropejsko civilizacijo šestim milijonom Kokoncev, Kivincev in Boharcev in kakim dvema milijonoma Mongolov — to je smisel velike fraze o našem razprostranjenji civilizacije v srednji Aziji. To je veliko pomenljiva zgodovinska rola, ki gre Rusiji kot nositeljici civilizacije na vzhod. Res te tam ni treba zavirati, ali se splača, da smo ustanovili državo nad 80 milijonov duš, nosili težke dolžnosti, prenašali prave sužnosti, prestali petrovske reforme, bironaščino in druge poskušnje. Ali bi ne bilo bolje, ako bi bili se potikali po stepah kakor nekdanj Poljani, Dravljani, Bjetiči ali Radomiči, vživali plemensko svobodo, kadar bi nas noge nosile. Rusija kot nositeljica ev-

tudi glede paragrafov 1. in 2., v katerih je izraženo načelo, da se rokodelstva ločijo od svobodnih obrtnij in se ima pri njih zahtevati dokaz zmožnosti. G. poročevalec je vsled vladine izjave in nekterih posameznih nasvetov ta dva paragrafa nekoliko predelal ter se oziral na želje vladine kakor tudi poslancev, potem pa so se poslednji med seboj zavezali, da bodo ta dva paragrafa v novi osnovi sprejeli. Spremenil ju je tudi v tem oziru, da je prejšnji paragraf 2 postavil k posebnim določbam kot paragraf 21. Glasita se pa tako-le:

§. 1. Obrtnije so ali:

- a) svobodne obrtnije, ali
- b) dopustne obrtnije, ali
- c) rokodelske obrtnije.

Tiste obrtnije, pri katerih je z ozirom na očitni prid in blagor treba, da se sme z njimi pečati samo, kdor prejme posebno dovoljenje, štejejo se za dopustne obrtnije.

Rokodelske obrtnije so tiste, pri katerih je treba izurjenosti, ki se pridobi le z učenjem in daljšim opravljanjem dotične obrtnije in za ktere tako učenje navadno zadostuje.

Kupčijske obrtnije (v ožjem pomenu) in tovarniška podvzetja se ne prištevajo k rokodelskim obrtnijam.

V dvomih, ali je kako podvzetje tovarniška ali pa kupčijska obrtnija v ožjem pomenu, razsoduje kupčijski minister v porazumljeni z ministrom notranjih zadev po zaslišanji kupčijske in obrtnijske zbornice in prizadete zadrage.

Svobodne obrtnije so vse tiste, od katerih ni izgovorjeno, da so dopustne ali rokodelske.

Kupčijskemu ministru v porazumljeni z ministrom notranjih zadev se daje oblast v posebnem ukazu določiti obrtnije, ki se imajo prištevati k rokodelskim obrtnijam.

§. 21 (po prvem načrtu 2): Kdor hoče nastopiti rokodelsko obrtnijo mora razum zahtev §§ 11, 12 in 13 oziroma 18 in 19 tudi še dokazati, da je takega rokodelstva zmožen, in sicer z učenim spričevalom in delavskim spričevalom, da je kot pomočnik več let opravljal dotično obrtnijo.

Število let, kolikor jih mora kdo kot pomočnik delati, določuje s posebnim ukazom kupčijski minister v porazumljeni z ministrom notranjih zadev po zaslišanji kupčijske in obrtnijske zbornice in dotične zadrage.

Ta dokaz nadomestuje tudi spričevalo, da je kdo z vseh strani obiskoval obrtnijsko šolo (strokovno šolo, delavnico), kjer se dotična obrtnija tudi praktično podučuje in strokovnjsko nauči.

Da bodo v posebnih primerljivej mogoče od ene obrtnije prestopiti k drugi nji podobni, ali da bodo mogoče izvrševati več enakih si obrtnij, daje se politični deželni gospodski oblast, last-

nikom rokodelskih obrtnij v ta namen odpustiti v § 1 zahtevani dokaz po zaslišanji dotičnih zadrug, ali pa kupčijske in obrtnijske zbornice, ako za dotično obrtnijo ne bi bilo nobene zadrage.

Enako bodo morali delati tudi naprej. Liberalci bodo nasprotovali, kar bodo mogli, samo da bi reč zavlekli. Dobrih svetov se od njih ni nadejati, in Reschauer je včeraj kar naravnost rekel, da ima boljšo definicijo rokodelstva, kakor jo je poročevalec sprejel v prvi paragraf, da je pa odboru ne čee povedati. Vse delo je toraj prepuščeno večini odsekov, zato bo pa tudi po tem ravnala in malo govorila pa tem več delala!

Politični pregled.

V Ljubljani 15. februarja.

Avstrijske dežele.

Iz južnega bojišča se poroča, da so se nekteri Krivošijanci in Hercegovci pridružili naši vojni in da hočejo prostovoljno boriti se proti ustašem, ker sprevidjajo, da je bil upor lahkomišljeno pričet in da ne bo imel srečnega konca. Zopet drugi glasovi pravijo, da so ustaši že omehčani in da se hočejo vsi podati.

Koliko je na tem resnice, bo pač bližaja prihodnost pokazala; vsakako bi bila to vesela vest za vsacega Avstrijanca, ker je ta upor velika nesreča tako za ustaške dežele, kakor za celo državo, kterej naklada nepotrebne stroške in žrtve.

Z veselim srcem moramo pohvaliti možato postopanje slovenskih poslancev v državnem zboru. Zdaj so namreč vnovič interpelirali pravosodnega ministra Pražaka zavoljo slovenskega uradovanja pri sodnijah. Radovedni smo, ali si bo Waser še upal upirati se ministru, ako bo ta kaj storil za ravnopravnost našega jezika. Zdaj je položaj tak, da se Waser, Gertscher, Ledenig in mnogi taki uradniki porobu postavljajo tako nasproti slovenskemu ljudstvu, kakor ministerstvu. Ali bodo ti možje res ugnali pravosodnega ministra v kozji rog?

Iz koroškega časnika „Mira“ razvidimo, da se koroški Slovenci veselo vznemirjajo. List je dobil na Koroškem nepričakovano mnogo naročnikov. Ljudstvo je dremało, dokler ni imelo buditeljev in učiteljev,

zdaj ima svoj glasnik, ki ga bo spodbujal k narodni zavesti in narodnemu ponosu. Upati je toraj, da koroški Slovenci ne bodo več zaspali. Koroški nemškutarji pa so silno razkačeni na našega poslanca dr. Vošnjaka, ker je ministra interpeliral zavolj koroških šol. Če pa koroški nemško-liberalci in nemškutarji mislijo, da bodo dr. Vošnjaka in nas ostale Slovence po Kranjskem in Štajerskem tako strahovali, kakor strahujejo koroške Slovence, potem se pač daleč motijo. Če nas po krčmah še tako zmirljajo „bindšarje“ ali pa „Kraner“, s tem prav nič ni opravičeno, in mi jim lahko isto zaničevanje nazaj damo.

Za trdno se zdaj povdarja, da črnogorski knez neče podpirati ustašev v Hercegovini in da hoče z našim cesarjem v prijateljstvu živeti.

Vnanje drzave.

Tudi Rusija hoče nevtralna ostati. Od srbske strani pa se ni dosti bati, ker imajo tam z drugimi homatijami dovolj opraviti, posebeo v denarnih zadevah zaradi propada francoske banke „union generale“.

Na Grškem se prikazuje republikanska stranka ki hoče kralja odpoditi in upeljati ljudovlado. Že zdaj imajo tam vsake kvatre novo vladu, kakšne zmešnjave bi nastale še le pod republiko?!

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 13. febr. (Česko vseučilišče. — Hudi vdarci za liberalce. — Tržaška poslanca.) Liberalci so imeli zadnje dni veliko smolo. Nič jim ni šlo po volji. V gospodski zbornici je bil sprejet nasvet manjšine naučnega odseka, ki je priporočal, naj se sklepi zbornice poslancev gledé praške univerze sprejme z edino spremembo, da se vseučilišče prične z letom 1882/83, ne pa 1881/82, kakor je bila sklenila zbornica poslancev. Schmerlingova stranka je vse žile napenjala, da bi postavu spremenila po svoje, pa vlada dosegla je vendar le za predlog manjšine 27 glasov večine, in je bila postava precej sprejeta tudi v tretjem branji. Jako se je zamerilo Miklošiču, da je govoril zoper česko vseučilišče ter českemu jeziku oponašal, da ni spodoben za učena predavanja! Z večino je glasoval tudi dunajski

ropejske civilizacije je podobna velikej gori, ki je rodila malo miško.

Zakaj gledamo stvar iz tega stališča, nam morda kdo poreče. Pod širjenjem evropejske civilizacije na vzhod, se ne razume samo širiti te dobrote v srednjej Aziji, temuč jih sami prisvojiti in razširiti po vsej ruskej zemlji. Tako misleči naj svojo domšljijo napno, in se predstavijo, da na vsem tem velikem prostranstvu ni mogočnega ruskega naroda in od njega ustanovljene države — ampak le obširni gozdi, vode in stepe, po katerih se okoli klatijo le finski zverolovi in tatarski kočevniki. Blizo v tej podobi bi radi videli Rusijo evropejski civilizatorji. Pri vresničenji tega bi od same radosti poskočilo srce pravega Evropejca. Namesto sinov nasprotovanja, ki so jim dale z trudom vcepljevati evropejstvo, bi se tu hitro naselili ljudje čiste germanske krvi z Anglosaksonci na čelu. — Na tem prostoru bi se ustanovile vzhodne združene države. Civilizacija bi se razvila v valovih čez rusko zemljo. Izkopali bi na tisoče milj kanalov in naredili na tisoče milj dolgoti železnih cest. Po Volgi bi se kakor na Misisipi vozilo več sto ladij, Dnjeprske prage bi razrili in odprla bi se slavna prihodnost. Parlamentarnega prepira bi

bilo v enej sami malej državi več nego zdaj v zemskih in plemenitaških zborih. Občine, ki bi nasprotovala razvitju uma bi ne bilo. Če je res evropejska civilizacija, sama prava in občečloveška, bi bilo mnogo bolje, da bi že pred tremi ali štirimi stoletji ne bilo slovanskega naroda in carstva na tem mestu, ali bi bili okoli brodili divjaki kakor do iznajdenja Amerike v zjedinjenih državah.

Mi pridemo potem premišljevanji do sklepa, da Rusija jako zadržuje razširjenje evropejske ali romano-germanske civilizacije. Tako misli tudi vsa Evropa o Rusiji, ta misel o Rusiji je tudi zelo razširjena mej našimi zapadnjaki. Le s tem zamoremo objasniti, zakaj, da se prizadevajo oslabiliti vse, kar je ruskega, skušajo ustaviti vsako samostojno delovanje naše države, in kjer stanuje kak neruski element v državi — ga podpirajo in skušajo okrepčati v škodo ruskega. Če je Rusija, kot slovanska država velika zavira razširjenji evropejske civilizacije, jim ne ostaja drugega nego oslabiliti načelo, ki daje moč temu silnemu socijalnemu in političnemu organizmu to je žrtva na sveti altar Evrope in človeštva. Ali ni to vzvišena in blagorodna ljubezen brez vsega narodnega egoizma, povzdignjena v ideal v Markiz Poze

— tem idealnem delu nemškega pesnika Schiller-ja, katero ceniti smo se že v mladosti naučili. Rojen Španjolec je markiz potoval po Evropi in iskal sovražnikov svoje domovini, ki jo je držal za sovražnico svobode in človeškega blagostanja, in prigovarjal celo sultana Solimana poslati turško vojno brodovje proti Španiji. Tako popačenje prirodnega človeškega čuvstva na podlagi logičnih izvodov se lahko odpušča nemškemu pesniku konci preteklega stoletja. Saj se je rodil kje v kakem nemškem Wirtembergu, in je bil tako rekoč brez domovine, ki jo je dobil še le s tega časa, ko je spoznal v „Valenštajnu“, da je njegova domovina — cela Nemčija. Rusom bi imelo tako popačenje duševnih čuvstev biti manj mogoče, pa se vendar nahaja v tako imenovanem nasprotji narodnih čuvstev in ideje o vzvišenem požrtvovanji nižjega višjemu — tu se kaže v popačenji podobi slovansko brezkoristje, glavna pregreha slovanstva. Radi tega se ruski patrijotizem prikazuje bolj v kritičnih časih, ednostranske ideje imajo le v mirnih časih vrh nad narodnimi čuvstvi, kadar kaj pretrese položenje, zgube te ideje svojo moč, in bivši humanitarni naprednjak postane pravi patrijot. (Dalje prih.)

nadškof Ganglbauer, kar liberalnim listom ni nič po volji, in začudeno kličejo, da naslednik Raušerja in Kučkerja glasuje za Čeha! Benediktinski opat Karl pa je ostal zvest, ter tudi sedaj glasoval z liberalci! Postava se je v soboto izročila zapet zbornici poslancev, da pritrdi prej omenjeni premembi, in šolski odsek se je v ta namen sošel precej v soboto ter je brez ugovora sklenil pritrditi premembi gospodske zbornice, ki se prav za prav ume sama po sebi. Jutri jo bode obravnavala zbornica poslancev in najbrže sprejela tudi brez ugovora. *) Naj iskrenejša želja naroda českega se je toraj spolnila in poslanci česki so poslali zahvalno pismo večini pospodske zbornice, in še posebej grofu Belcrediju, da se je tako krepko potegoval za to narodu českemu tolikanj potrebno in častno napravo. Tudi so bili v nedeljo napravili banket, pri katerem so se radovali prvega vapeha, ki so ga po večletnem hudem boji dosegli!

V zbornici poslancev se je liberalcem godilo enako žalostno. Ni še dolgo tega, ko so vlado interpelirali zaradi strašnih dogodkov na Češkem, kjer si Nemci niso več svojega življenja zvesti. V soboto je pa minister odgovoril, da so v Münchgräzu kamenje metali na popotnike sinovi nekega Nemca, in da v interpelaciji naštetih dogodki so bili le navadni pretepi med šolskimi pobalini, katerih nekteri še 10 let niso bili stari. Na desnici je zbudil ministrov odgovor splošen krohot in veselost, levičarji pa so imeli kaj kisle obraze. Radi bi bili tudi spodbili postavo o petrolejskem davku, pa ni šlo. V soboto bila je sprejeta tudi v tretjem branji. Pa še neka druga nezgoda je zadela v soboto liberalce. Poslanec Friedman je vtemeljeval svoj predlog o premembi tiskovne postave ter je vnovič hudo šibal svoje liberalne tovariše in jim očital, da so tiskovno postavo presaredili sebi na korist. Liberalci so se kaj čmerno držali in Kopp je skušal nekoliko ugovarjati, ter levico opravičevati, zakaj ne bode glasovala za predlog Friedmanov, pa ni šlo, in Friedman ga je še huje potlačil. Da bi se liberalstvo pokazalo v svojem svitu, nesvetoval je Wiedersperg, naj se za predlog Friedmanov ustmeno glasuje, da bodo ljudje zvedeli, kdo je za tiskovno svobodo in kdo ne. Liberalci so se zbal, ter so večidel pobegnili iz dvorane, samo kakih 50 jih je ostalo in imelo pogum glasovati zoper predlog Friedmanov. Poslanci konservativne večine pa so ostali vsi v zbornici in so s 154 glasovi sprejeli nasvet liberalnega poslanca Friedmana, ki je bil zaradi tega drugi dan od judovskih časnikov silno hudo napaden. Z večino sta vse skozi glasovala tudi tržaška poslanca Burgstaller in Vucetič.

Ta dva sta imela danes avdijenco pri cesarju, ki so ju prav prijazno sprejeli, ter obljubili, da se bo za tržaško mesto že kaj zgodilo. Liberalni listi so ju že napadali, češ, da se preveč nagibljeta k desnici. Toda, kaj hočeta? Moža sta previdna in imata prepričanje, da bode Trst le od sedanje večine dosegel, ako bode kaj potreboval. Kdo jima more toraj zameriti, ako se tudi ona okleneta večine in si zagotovita njeno prijaznost in naklonjenost?

Z. Dunaja, 14. februarja. (Budgetna obravnava) se je včeraj v državnem zboru pričela. Na levici so govorili zoper budget in sedanjo vlado poslanci Carneri, Schaup in Klier. Prvi je skušal bolj splošno dokazati, da sedanja vlada ni dosti vredna, da ljudstvo čedalje več škode trpi in da se

morajo vladi odreči pripomočki, ki jih porablja samo v pogubo države. Schaup je govoril po Neuwirthovem zgledu o razmerah vlade in deželanske banke. Klier pa je pomedel vse kote in kotičke na Češkem, omenjal vseh pretepev in preprirov med Nemci in Čehi, ktere so po njegovem mnenju, se ve da, vse zadolžili le grdogledi Čehi in je prelepo Česko deželo opisal, kakor bi bila razbojniška jama. Poslanci so se začudeno popraševali, kako je bilo mogoče, da je vrli junak Klier iz te razbojniške jame srečno všel, ne da bi ga bili grozni Čehi prijeli, odrli in pohrustali! Sčer pa se je ubogi mož pri svojem včerajšnjem govoru tako vtrudil, da je danes bolan doma obležal.

Krepko so ugovarjali včeraj na desnici trije česki poslanci, Matuš, Šindler in Gabler. Prva dva sta se stvarno držala proračuna, o katerem je Šindler s številkami dokazoval, da se vidno boljša; Gabler pa je zlasti povdarjal rodoljubno stališče in kot glavni vzrok razpora med Čehi in Nemci zaznamoval to, da l. 1848 so šli Nemci v Frankfurt, Čehi pa na Dunaj, in da so v dunajskem državnem zboru nemški liberalci zgubili večino, ko so l. 1879 Čehi prišli v državni zbor.

Danes je zbornica dva predloga izročila budgetnemu odseku, potem pa je pritrdila spremembi gospodske zbornice gledé praškega vseučilišča, in naposled je nadaljevala budgetno obravnavo. Govorila sta dozdej, ko to pišem, na levici poslanca Steudel in Wurmbrand, na desnici pa Tönnner. Zdej pride na vrsto dr. Tonkli. Vpisani so razun njega izmed večine še: Čartoriski, Fanderlik, Kvičala, Trojan in Oelz, na levici pa: Jaques, Plener, Maag, Menger, Hackelberg, Lustkandl, Obentraut, Meissler, Kulačkovski, Reschauer in Löblich. Kakor se dosedaj sodi, bode v četrtek splošnja obravnava končana, v petek in soboto pa menda ne bo javnih sej, ker mnogo českih velikih posestnikov odide v Prag k volitvi državnega poslanca, ki se bo v soboto tam vršila. Ta počitek bo ravno prav za razne odseke, ki delajo na pretrganje, zlasti za odsek obrtnijski, ki zdaj zboruje vsaki dan, da bi dovršil obrtnijsko postavo. Kadar so javne seje zboruje zvečer ob sedmih, sicer dopoldne ob enajstih. Sinoči je rešil 2. do 6. paragraf, ki se večidel glase kakor v dosedanjih postavah.

Od Sotle. (Schwabenstreich.) Naši nemčurji so v velikih zadregah. Oni slutijo pogin svojega gospodstva; toraj se poprimejo vsake priložnosti, da bi pokazali, da še životarijo. — Koncem preteklega leta vršile so se pri nas volitve v šolske svete, in srenja „av. Peter pod sv. goro“ drznila se je — sam Bog ve, kdo ji je kaj takega svetoval — svojega spoštovanega g. kaplana izvoliti v šolski odbor, in šolski svet izbral si ga je za predsednika. To je bila strela iz jasnega neba na šolske mogotce Kozjanskega okraja. Nemudoma je bila izvolitev predsednika zavržena, in nova volitev razpisana. — In pri tej novi volitvi bil je g. kaplan S. zopet z vsemi glasovi za prvosednika izvoljen; samo nadučitelj U. glasoval je zoper njega. — Kaj bodo zdaj laži — prijatelji slovenskega ljudstva sterili, nam ni znano. Prijateljski svet bi mi dali Stadlerjem, Vaculikom, Rupnikom e tutti quanti, naj bi pobrali svoja šila in kopita s celot šolsko postavoj, pa se pobrali v deželo, kjer poper raste. Slovensko ljudstvo je sito sladkih besedi iz liberalnih ust, in ve, da od tega nima nič drugega pričakovati kakor vekše plačila in sitnobe.

Zgled naj pojasne do zdej povedano. Po

šolski postavi morajo otroci do 14. leta šole obiskovati. To je za kmeta ostra — brezsrčna postava, in gospodje, ki so kaj več, kakor okr. šolski svetovalci, so to težavo in nepraktičnost spoznali in privolili nekoliko polajšave za šolarje 13 in 14 let stare, ako so pridno šolo obiskovali. — Oče, ki ima več otrok v šoli — ki se tudi pridno učijo, — prosi za enega, ki bo 2—3 mesce po dokončanem prvem polletju 14. leto svoje starosti dodolnilo naj bi mu c. kr. okr. šolski svet v Kozjem te mesece spregledal, da bi smelo iz šole izostati. In c. kr. šolski svet je prosilcu prošnjo odbil, in to zdaj, ko je cela šolska postava že tako spodjedena in omajana, da se bo, ako Bog da in sreča junaška naših vrljih zastopnikov v drž. zboru, skoraj razrušila. —

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 15. februarja.

Med včerajšnjimi govorniki budgetne debate je bil tudi Tonkli in dr. Jaques. Ta je nam in vladi očital, da „Slov. Narod“ proslavlja Krivošijane in govor Skobelevov. Danes je bila sprejeta postava o praškem vseučilišču u tretjem branji. Minister Pražak je levičarje ostro zavrnil. Zdej govori Čartoriski. Za govornika sta oglašena tudi dr. Poklukar in Klun.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. februarja.

(Slovenske Matice LIII. odborova seja) bila je 18. t. m. Vpričo bilo je 11 tukajšnjih odbornikov in 2 vnanja. O branji zapisnika 52. seje se je sklenilo, da se poglavitne razprave s sklepi kakor doslej tudi v prihodnje priobčevale bodo po „Novicah“ po katerih naj posnemajo jih časniki drugi. O knjigah za l. 1881 je bilo povedano, da se natisnejo do konca t. m. in potem razpošljejo: Slovnica Slovenska in Letopis, toda brez slike Bleiweisove, ker hoče pozneje posebej s podobno vred izdati njegov životopis Matica. Geometrija odmenjena je samo šolam. Samotologije, poslal je prof. Erjavec vže oddelek, ki se prične koj tiskati, in se podá družnikom letos. Razun te je za l. 1882 odločen Letopis. Povabilo zanj se razpiše v nekterih dneih, in vrednik mu bode predsednikov namestnik P. Grasselli sam, (kteremu naj se primérno kratki pa krepki spisi pošiljajo. O Slovenski-talijanski Slovnici, ktera je bila po odboru naročena in za tisk po vseh treh poročevalcih priporočena, odloči se, da se ne dá družnikom, ampak le izdá s podporo po Matici. Razun Životopisa Bleiweisovega pridobiti se ima „Nauk o avstrijsko-ogerski državi“, ki ga spisuje prof. Jesenko, in prof. Šuklje o četa slavnosten spis o združenji Kranjske z vladijo Habsburško. Potrdi se, da se Letopis s poročili tajnikovimi in blagajnikovimi pa z imenikom tiska le za družnike, za prodaj pa brez teh priklad. Zarad šolskih knjig Matematičnih sprejame se ponudba prof. Celestina, ki naj jih po Močnikovih pripravlja; tako se nekteri manjši spisi sprejemajo za Letopis. Logika, stvarno presojena po dr. Svetini, pošlje se po nasvetu prof. Šukljeja pisatelju nazaj; o Dušeslovji razsodi se v prihodnji seji odborovi. Določi se, v katerem številu naj se društvene knjige tiskajo, in tiskarjenje se po treh letih spet razpiše letos. Ponudba knjigarja Giontinija, da prevzame on sam trgovino z Matičinimi knjigami, se sprejame in gospodarski odsek naj to z njim ukrene. V odbor za Bleiweisov spomenik se potrdijo izvoljeni gospodje Grasselli, Robič, Klun, in odobrj

*) se je res tudi zgodilo.

nasvet, naj Matica daruje 200 gl. v ta namen. Gledé preuredb društvenih pravil, gledé volitev, predlogov za prihodnji občni zbor, in gledé ponudbe „Narodnega Doma“ izvoli se odsek gg. Svetec, Šuklje, Praprotnik, k naj s predsednikovim namestnikom pripravijo potrebne stvari do prihodnje odboje seje še pred velikonočjo, kedar se vstanovi občni veliki zbor, ki utegne biti konec aprila ali v začetku meseca maja.

(Besedo) napravijo danes debeli četrtek zvečer naši pevci v čitalnici. Pele se bodo razne resne in šalivne pesmi, in predstavljalo več komičnih prizorov. Obeta se nam toraj prav prijeten večer. Med točkami igra gledališka godba.

(Poziv!) Rodoljubi po deželi, kateri želé vdeležiti se pustni torek Sokolove maskarade v Ljubljani, naj blagovolijo prej ko mogoče pisмено ali osebno oglasiti se pri društvenem starosti gosp. Fran Ravniharji, predstojniku deželne blagsjnice, za vabilo, da jim bodo potem mogoče dobiti vstopnice.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v ljublj. škofiji: Namesto za pastirstvo imenovanega profesorja prečast. g. Zupančiča pride k sv. Jakobu za duh. pomočnika g. Franc Kregar in na njegovo mesto g. Janez Mervec v Kranj, g. S. Vojvoda in g. J. Gostiša prestopita v stalni pokoj.

— Grob Pija IX. Laški časnik „la Voce“ popisuje grob Pija IX. tako-le: Od znamenite, zgodovinske noči 13. julija 1881 počiva Pij IX. v rakvi po svoji lastni volji. Na mrtvaškem odru, položenem v izdobljenem marmorju, se vzdiguje kamnita rakev v priprostem skladu s tijaro na glavi in z ravno tistim napisom, katerega je zapustil zapisanega z lastno roko. Na oboku okoli rakve se vidijo mali kinči po staro kršanski šegi. Spodaj v pololuni stoji dober Pastir vsred čede, ktera podoba se nahaja v katakombah pri naj starejših rakvah. Na straneh stojita pa Jožef poleg vodnjaka in Elija v oblaku; prva podoba razodeva zapuščenost sv. Cerkve, v kateri se je večkrat znašla, — druga pa njeno zvezo z nebesami. Potem se vidijo golobi z oljkino vejico, kateri, kakor v barki zaprtim prebivalcem, oznanjujejo vsem zavoljo vere preganjanim nastop boljših dni. Sidro (Anker), znamenje upanja, ktero narobe postavljeno spominja na križ, kakor so to prvi kristjani skrivnostno razglašali. K tem podobam so pristavljeni oljkinini venci, mirni pa zmagovavni pomen pravičnega kristjana, ki obrodi obilen sad v sv. Cerkvi in vejice vinske trte z grozdem, kar predstavlja Gospodov vinograd in Njega, ki je rekel: Jaz sem vinska trta, vi ste mladike. Pod napisom stoji Kristus, ki Petru daje ključ.

Da bi se rakev obvarovalo napadov, da bi jo kaka hudobna in skrivna roka ne oskrnila, kakoršnih zgledov se žalibog ne manjka, so dali sedanji sv. Oče Leon XIII. v polokrogu postaviti bronasto omrežje na podlagi črnega marmorja. Iz Bolonije, središča verske radodarnosti, so povabljeni tamošnji katoličani, naj bi ozaljšali stene, ki oklepajo rakev in oknja, ki jo razsvetljujejo.

Iz té krasne rakve bodo sodni dan vstali v nebeški bliščobi naš nekdanji višji Pastir, sv. Oče Pij IX. — Gotovo bodo pred to rakvijo, kakor pred grobom sv. Alojzija, Filipa, Nerija in drugih rimskih svetnikov, v kratkem poklekovali katoličani, ki ne bodo več Njemu za večni mir prosili, ampak se bodo priporo-

čevali Njegovi priprošnji rekoč: Prosi za nas blaženi Pij IX., kar se sme sklepati iz obilnih čudežev, ki se godijo po Njegovem priporočanju.

— Zadnja št. „Edinosti“ poroča, da se po Notranjskem laž trosi, kakor bi bilo mnogo ranjenih v Trst pripeljanih in bolnišnice prenapolnjene. — Da to res ne more biti, vsaki lahko vé, kdor kaj časnikov prebira. Vlada poročila naznanjujejo po vsakem kavsu z vstaši, (bitke jih dozda ne moremo imenovati) koliko je ranjenih, koliko pa mrtvih, in moramo pripoznati, da oziroma jih je do zdaj prav malo. Vojskovodja zaprečuje vse nevarnosti, kolikor mogoče, tako da se smemo zanašati, da nepotrebno ne bo nobedin vojak žrtovan. Dasiravno vstaja ni brez nevarnosti ali nepozirna, vendar se bo gotovo lahko zatri, če le druge vlade se ne bodo vmes vtikale.

— Svetovno kraljestvo. Rusiji se dostikrat očita, da hoče vse „pod se“ spraviti, in vendar ima v vsem le nekaj čez 100 milijonov prebivalcev. Poglejmo pa nekam drugam. Po novjšem štenji ima samo izhodna angleška Indija čez 252 milijonov prebivalcev. K temu pride pa še mnogo milijonov v Ameriki Afriki in Avstraliji, tako z dedimi deželami v Evropi Anglijo Šotlandijo in Irsko znaša število prebivalcev angleške države čez 300 milijonov. Res svetovno, kraljestvo!

— Velikanski top. Po „Sočnem“ naznanilu dospé neki v Pulje (Polo) velikanski top, ki je 6 metrov dolg in tehta 28.500 kilo. Za vsak strel se bode potrebovalo stot smodnika in več stotov težke krogle.

Letni račun delavskega podpor-nega društva v Trstu

od 14. dec. 1880 do konca leta 1881.

Dohodki:

1. Saldo blagajnice 14. decembra 1880 1016 gl. 94 kr. 2. Doplačilo premalo zaračunjenih tednin 90 gl. 29 kr. 3. Društveniki so vplačali tednine in podpore po izkazu A 3074 gl. 72 kr. 4. Blag. g. Josip Gorup je podaril eno obligacijo za 1000 gl. papirne rente, po kurzu 31. dec. 1881 77 gl. 50 kr. = 775 gl. 5. Društvo „Edinost“ je podarilo 50 gl. 6. Dohodki plesa 6. febr. 1881 650 gl. 50 kr. Dohodki veselice 14. avg. 1881 155 gl. 20 kr. Dohodki veselice 31. dec. 1881 10 gl. 7. Obresti obligacije od 1000 gl. za pol leta 20 gl. 90 kr. Obresti od 2100 gl. po računu ljublj. hranilnice 77 gl. 68 kr. 8. Nabralo se je za trakove zastave 1. zbirka 68 gl. 30 kr., 2. zbirka 18 gl., za zastavo 2. zbirke 44 gl. 5 kr., za slavnost blagoslovljenja zastave 24 gl. Skupaj 6705 gl. 58 kr.

Stroški:

1. Podpora bolnim udom 1242 gl. 70 kr. Račun zdravil 179 gl. 18 kr. Plača zdravniku 435 gl. 2. Društvena zastava je stala s trakovi vred 362 gl. Nakup pohištva 5 gl. 54 kr. 3. Društveni uradnik 212 gl. 50 kr. 4. Stanovanje in svečava 71 gl. 55 kr. 5. Pevska šola in note 97 gl. 47 kr. 6. Tiskovine, nove knjige, obrazci itd. 170 gl. 41 kr. 7. Naočnina časnikov 33 gl. 79 kr. 8. Stroški za prvo veselico 6. dec. 1881 350 gl. 50 kr. Stroški za drugo veselico 14. avg. 1881 135 gl. 90 kr. Priprave za veselice 7 gl. 75 gl. Priprave, plakati, vabila in druge tiskovine za veselice 34 gl. 9. Reprezentacije 15 gl. 10. Zavarovanje pohištva 5 gl. 5 kr. 11. Priprave za slavnost blagoslovljenja zastave 72 gl. 64 kr. 12. Tiskovine za ženski oddelek 12 gl. 13. Stroški za pisarno, poštnino itd. 21 gl. 7 kr. 14. Razni drugi stroški 100 gl. 20 kr. 15. Denara v de-

narnici po sklepu računov 3141 gl. 36 kr. Skupaj 6705 gl. 58 kr.

Stanje premoženja

delavskega podpornega društva koncom l. 1881.

A. Gotovine v ljubljanski hranilnici 2177 gl. 68 kr., v domači denarnici 188 gl. 68 kr. B. Vrednostne listine: Pri „Banca Commerciale Triestina“ 1 obligacija državne papirne rente za 1000 gl., po kurzu 31. dec. 1881 77½ gl. = 775 gl. C. Pohištvo po cenitvi dne 31. dec. 1881 1124 gl. D. Terjatve pri udih za tednine in podpore po izkazu A 702 gl. Terjatev pri ženskem oddelku 32 gl. Pri gledišču Armonia predplačilo, katero se društvu povrne po odloku odbora gledišča 40 gl. Pregplača društvenemu uradniku 7 gl. 19 kr. Skupno premoženje 31. dec. 1881 5046 gl. 55 kr.

Društveni denarničar:

Dragotin Schmidt m. p.

Trst, 20. januarja 1882.

V primeri z računom in bilanco leta 1881 vidi se, da je društvo v prošlem letu vrlo napredovalo. To se nam posebno dobro razjasni, ako primerjamo statično dohodke in stroške leta 1881 z onimi leta 1880.

I. Dohodki:

Udje so plačali podpore in tednine za leto 1880 1862 gl., za leto 1881 3795 gl. 1 kr. Veselice so dale čistega dohodka za leto 1880 275 gl. 31 kr., za leto 1881 297 gl. 55 kr. Darov za zastavo je dobilo društvo za leto 1880 119 gl. 45 kr., za leto 1881 154 gl. 35 kr. Darov za matico društva za leto 1880 50 gl., za leto 1881 775 gl., za kar se imamo zahvaliti plemenitemu rodoljubu gosp. Josipu Gorupu, ki nam je o priliki poroke cesarjev ča enkrat podaril obligacijo za 1000 gl. Drugih darov za leto 1880 6 gl., za leto 1881 50 gl. Obresti za leto 1880 14 gl. 16 kr., za leto 1881 98 gl. 58 kr.

II. Stroški:

Za podporo bolnikov za leto 1880 188 gl. 42 kr., za leto 1881 1856 gl. 88 kr. Za nakup knjig in za časnike za leto 1880 53 gl. 44 kr., za leto 1881 204 gl. 20 kr. Za petje itd. za leto 1880 35 gl. 93 kr., za leto 1881 97 gl. 47 kr. Imelo je društvo gotovine koncem leta 1880 1016 gl. 94 kr., za l. 1881 3141 gl. 36 kr. Skupnega premoženja koncem leta 1880 1876 gl. 36 kr., za leto 1881 5046 gl. 55 kr. kar nam jasno kaže, da sta se društveni denar in društveno imetje pomnožila za blizo 200% ali da sta postala v 1 letu dvakrat večja, nego sta bila.

Tudi se moramo pri tej priliki zahvaliti slavnim uredništvom ki so društvu pošiljale liste brezplačno, namreč: „Slovenski Narod“, „Obzor“, „Vienac“, „Narodni List“, „Novice“, „Soča“, „Pokrok“, „Slovenec“, „Triester Tagblatt“, „Edinost“, „Gospodar“, „Vrtec“, „Brenčelj“, „Naša Sloga“, „Imparziale“, „Gazzettino del Popolo“, „Zvon“ in onim gospodom, ki so društvu podarili nad 400 zvezkov različnih koristnih knjig ter želimo in prosimo v imenu dobre stvari vsih rodoljubov nadaljno podporo v tej zadevi.

Podpisani si usoja p. n. občinstvu ponižno naznanjati, da je

gostilno

Neže Hostnik, vulgo pri „Krištofu“ v Kamniku prevzel. Skrbel bode za izvrstno kuhinjo, kakor tudi dobre vina z najboljši postrežbo; priporoča tudi sobe za prenočevanje

(2)

Franc Hrastnik.